Ֆինանսական հաշվետվություններ և Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ

31 դեկտեմբերի 2020թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն 3

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 7

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն 9

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 10

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն 11

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ 13

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Grant Thornton Audit S.R.L
4D, Gara Herastrau str,
Green Court Bucharest,
Building C, 5th floor
Bucharest, Romania
20334

T + 40 21 320 23 28
F + 40 21 320 23 27

Grant Thornton CJSC
Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich Street,
Yerevan 0015, Republic of Armenia

T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ի բաժնետիրոջը

Վերապահումով կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ (Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ *Վերապահումով կարծիքի հիմք* պարագրաֆում նկարագրվածի հնարավոր ազդեցությանը՝ կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Ընկերության՝ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Վերապահումով կարծիքի հիմք

Ինչպես նկարագրված է սույն ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 4-ում, 2019թ. դեկտեմբերին Ընկերությունը միակողմանի լուծել է չինական ընկերության հետ շինարարական պայմանագիրը, վերջինի՝ շինարարական աշխատանքները ժամանակին ավարտելու անկարողության պատճառով: Արդյունքում շինարարական աշխատանքները դադարեցվել են: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կապիտալացված շինարարական աշխատանքների արժեքը կազմում է 6,428,104 հազար դրամ, իսկ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի՝ 6,428,104 հազար դրամ: Ընկերության ղեկավարությունը վստահ չէ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցներում ներառված շինարարական աշխատանքների արժեքի վերականգնելիության մեջ, այնուամենայնիվ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արժեզրկման գծով պահուստ չի ճանաչվել: Ընկերության ակտիվների բնույթից ելնելով՝ մենք հնարավորություն չենք ունեցել որոշելու արժեզրկման կորստի չափը, եթե այդպիսին կա, որը պետք է ճանաչվի 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվություններում:

Ի լրումն, սույն ֆինանսական հաշվետվությունները այս պայմանագրի հետ կապված 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են 340,423 հազար դրամի տրված կանխավճարներ և 1,160,904 հազար դրամի առևտրային կրեդիտորական պարտքեր, իսկ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ համապատասխանաբար 340,423 հազար դրամ և 1,065,627 հազար դրամ: Մենք հնարավորություն չենք ունեցել անմիջապես կապալառուից ձեռք բերել վերոնշյալ գումարների

հաստատումները, ինչպես նաև հնարավորություն չենք ունեցել այլ աուդիտորական ընթացակարգերի կիրառման միջոցով ձեռք բերել բավարար ապացույցներ այդ գումարների ճշտության վերաբերյալ:

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ *«Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար»* բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված *«Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի»* (ՀԷՄՍԽ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանք

Ընկերության 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունները աուդիտ են արվել այլ աուդիտորի կողմից, որը 2020թ. օգոստոսի 5-ին արտահայտել է վերապահումով կարծիք այդ ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Վերապահման առիթ հանդիսացող հարցը լուծված չէ: Ընթացիկ ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր կարծիքն այդ հարցի շուրջ նույնպես վերապահումով է:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Ընկերության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան

իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Ընկերությանը դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Grant Thornton

Եզրակացություն իրավական այլ պահանջներին համապատասխանելու վերաբերյալ

Ընկերությունը պետք է բավարարի 13 ծանոթագրությունում ներկայացված միջազգային կազմակերպությունների հետ կնքված վարկային պայմանագրերի համաձայն վերջիններիս կողմից ֆինանսավորվող վարկային ծրագրերի համար ստացված գումարների նպատակային օգտագործման ապահովման պահանջներին, ինչպես նաև 13 ծանոթագրությունում նկարագրված վարկային պայմանագրերի պայմաններին:

Մեր կարծիքով, Ընկերությունը բավարարել է վերոնշյալ պայմանները 2020թ. հունվարի 1-ից մինչև 2020թ. դեկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակաշրջանում:

Գրանթ Թորնթոն Աուդիտ ՍՊԸ Grant Thornton

Բուխարեստ, Ռումինիա

Արմեն Հովհաննիսյան

Տնօրեն

Լիլիթ Արաբաջյան, FCCA

Առաջադրանքի պատասխանատու

31 մայիսի 2021թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ակտիվներ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	4	93,569,142	94,390,245
Ոչ նյութական ակտիվներ		87,362	101,164
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	5	764,073	876,712
Ոչ ընթացիկ կանխավճարներ	6	6,322,075	4,008,557
Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր	7	123,626	273,200
		100,866,278	99,649,878
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	8	2,117,923	2,161,670
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	7	1,751,832	1,786,379
Ժամկետային ավանդներ	9	5,632,615	5,724,458
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10	11,154,988	10,356,637
		20,657,358	20,029,144
Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներ	11	9,744,530	76,520
Ընդամենը ակտիվներ		131,268,166	119,755,542

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
Կապիտալ և պահուստներ	12		
Կանոնադրական կապիտալ		10,840,639	9,610,620
Էմիսիոն եկամուտ/(վնաս)		(63,800)	(49,284)
Պահուստային կապիտալ		573,793	451,842
Կուտակված շահույթ		3,911,373	15,848,834
		15,262,005	25,862,012
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	13	94,557,900	75,305,534
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	14	666,392	517,747
Պահուստներ		-	586,878
		95,224,292	76,410,159
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	13	2,791,984	2,377,970
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	15	17,431,020	14,011,700
Պարտավորություններ շահութահարկի գծով		558,865	1,093,701
		20,781,869	17,483,371
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		131,268,166	119,755,542

Ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 31 մայիսի 2021թ.-ին

Հայկ Հարությունյան
Գլխավոր տնօրեն

Գևորգ Մուրադյան
Գլխավոր տնօրենի տեղակալ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 13-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հասույթ	16	7,504,611	7,698,785
Վաճառքի ինքնարժեք	17	(4,557,628)	(4,549,068)
Համախառն շահույթ		2,946,983	3,149,717
Այլ եկամուտ	18	289,827	1,158,689
Վարչական ծախսեր	19	(1,114,062)	(1,131,018)
Այլ ծախսեր	20	(371,740)	(760,075)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		1,751,008	2,417,313
Ֆինանսական եկամուտ	21	1,746,972	1,639,529
Ֆինանսական ծախսեր	22	(1,541,084)	(1,389,406)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ/(վնաս)	23	(11,749,688)	1,229,000
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկերը		(9,792,792)	3,896,436
Շահութահարկի գծով ծախս	24	(782,205)	(1,457,420)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		(10,574,997)	2,439,016
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		(10,574,997)	2,439,016

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 13-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	Կանոնա-դրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ/(վնաս)	Պահուս-տային կապիտալ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ մնացորդ	8,995,388	(49,284)	272,344	14,204,548	23,422,996
Տարվա շահույթ				2,439,016	2,439,016
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	2,439,016	2,439,016
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	615,232	-		(615,232)	-
Փոխանցում պահուստային կապիտալին		-	179,498	(179,498)	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	615,232	-	179,498	(794,730)	-
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,610,620	(49,284)	451,842	15,848,834	25,862,012
Տարվա վնաս	-	-	-	(10,574,997)	(10,574,997)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	(10,574,997)	(10,574,997)
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	1,240,513	-	-	(1,240,513)	-
Սեփական կապիտալի մարում	(10,494)	(14,516)	-	-	(25,010)
Փոխանցում պահուստային կապիտալին	-	-	121,951	(121,951)	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	1,230,019	(14,516)	121,951	(1,362,464)	(25,010)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,840,639	(63,800)	573,793	3,911,373	15,262,005

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 13-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Տարվա շահույթ/(վնաս)	(10,574,997)	2,439,016
Ճշգրտումներ՝		
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում	3,360,402	3,779,068
Հիմնական միջոցների օտարումից (օգուտ)/վնաս	28,683	(41,280)
Ակտիվների գույքագրումից առաջացած օգուտ	-	(88,965)
Տոկոսային ծախս	1,541,084	1,389,406
Ֆինանսական եկամուտ	(1,746,972)	(1,589,237)
Այլ (օգուտ)/վնաս	-	(855,440)
Շնորհներից եկամուտ	(1,568)	(3,011)
Շահութահարկի գծով ծախս	782,205	1,457,420
Փոխարժեքային տարբերությունից (օգուտ)/վնաս	11,749,688	(1,229,000)
Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները	5,138,525	5,257,977
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	385,433	560,926
Պաշարների փոփոխություն	57,678	(36,392)
Պահուստների փոփոխություն	-	704,505
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	1,946,685	1,330,968
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ	7,528,321	7,817,984
Վճարված շահութահարկ	(1,204,402)	(1,135,050)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	6,323,919	6,682,934

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերումների գծով վճարներ	(13,581,643)	(13,154,672)
Հիմնական միջոցների օտարումից մուտքեր	-	50,000
Փախառությունների տրամադրում	(11,000)	-
Փոխառությունների մարում	-	1,772
Ժամկետային ավանդների ներդրում	155,406	1,223,875
Ստացված տոկոսային եկամուտ	1,549,001	1,321,094
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(11,888,236)	(10,557,931)
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Շնորհներից մուտքեր	150,213	-
Բաժնետոմսերի ետգնումից ելքեր	(29)	-
Վարկերից և փոխառություններից մուտքեր	10,170,950	12,018,212
Վարկերի և փոխառությունների մարումներ	(1,853,910)	(1,642,664)
Վճարված տոկոսներ	(2,103,817)	(2,549,811)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	6,363,407	7,825,737
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ	799,090	3,950,740
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(739)	(7,859)
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդներ տարվա սկզբում	10,356,637	6,413,756
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդներ տարվա վերջում	11,154,988	10,356,637

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 13-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (Ընկերություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության՝ 1998թ. հուլիսի 27-ի թիվ 450 որոշման հիման վրա «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» դուստր ձեռնարկությունը «Հայէներգո» պետական փակ բաժնետիրական ընկերության վերակազմավորման ճանապարհով և հանդիսանում է վերջինիս իրավահաջորդը: Ընկերությունը որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն է գրանցվել 1998թ. օգոստոսի 21-ին:

Ընկերությունը գործում է 1999թ. հունիսի 18-ին Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության կողմից թողարկված «Հայաստանի Հանրապետությունում էլեկտրաէներգիայի հաղորդման մասին» թիվ 0006 լիցենզիայի համաձայն:

Ընկերության բաժնեմասերի 100% պատկանում է Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությանը, ի դեմս ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը Հայաստանում տեղակայված էլեկտրական ցանցերի մրջոցով էլեկտրաէներգիայի հաղորդումն է Հայաստանին և արտասահմանյան սպառողներին:

Ընկերությունն ունի 5 մասնաճյուղ.

- Արևելյան մասնաճյուղ,
- Արևմտյան մասնաճյուղ,
- Գորիսի մասնաճյուղ,
- Զանգեզուրի մասնաճյուղ,
- Հյուսիսային մասնաճյուղ:

Ընկերությունը ունի նաև ՀՀ Լոռու մարզում տեղակայցված 2.64 մվտ հզորությամբ ցանցային հողմաէլեկտրակայան:

Ընկերության գործունեությունը՝ այդ թվում սակագների քաղաքականությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից:

Ընկերությունն արդեն հաջողությամբ իրականացրել և ներկայումս էլ իրականացնում է շինարարական և վերականգնման մի շարք աշխատանքներ՝ նախատեսված Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության և միջազգային ֆինանսական հաստատությունների ու բանկերի կողմից ֆինանսավորվող ներդրումային ու շնորհային ծրագրերով:

Ընկերության աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2020թ. կազմել է 631 մարդ (2019թ.՝ 695 մարդ):

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Զորավար Անդրանիկի 1:

Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը հաստատել է արդյունավետ կառավարման իր հանձնառությունը, որը ենթադրում է հակակոռուպցիոն ջանքեր, թափանցիկություն և հաշվետվողականություն:

2020թ. մարտ ամսին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը 2019թ. դեկտեմբեր ամսին Չինաստանում բռնկված կորոնավիրուսը (COVID-19) դասակարգեց որպես համավարակ: Կորոնավիրուսն արդեն իսկ էական ազդեցություն է ունեցել համաշխարհային տնտեսության և խոշոր ֆինանսական շուկաների վրա:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը և կենտրոնական բանկը տնտեսության վրա կորոնավիրուսի ազդեցությունը մեղմացնելու նպատակով իրականացնում են շարունակական միջոցառումներ: Ի թիվս այլ միջոցառումների, վերջիններս ներառում են նաև տուժած ճյուղերի և անհատների փոխառությունների սուբսիդավորում և վարկային «արձակուրդներ»:

Ընկերության ղեկավարությունը գտնում է, որ իրացվելիության ընթացիկ մակարդակը բավարար է կայուն գործունեության համար: Ընկերությունը պարբերաբար վերանայում է իր իրացվելիության մակարդակը և, անհրաժեշտության դեպքում, պատրաստ է կիրառել իրացվելիության աջակցության համապատասխան գործիքակազմ:

Իրավիճակն Հայաստանի Հանրապետությունում էլ ավելի է սրվել Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյուքում: Չնայած կնքված զինադադարի համաձայնագրին՝ դեռևս անորոշ են պատերազմի հետևանքները Հայաստանի տնտեսության վրա թե կարճաժամկետ, և թե երկարաժամկետ առումներով:

Վերոնշյալ իրադարձությունները կարող են հետագայում էական ազդեցություն ունենալ Ընկերության ապագա գործունեության և ֆինանսական կայունության վրա, որոնց ամբողջական հետևանքները դժվար է կանխատեսել ներկա պահին: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Ընկերության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Ընկերության ղեկավարության ներկա սպասումներից:

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից: Հաշվետվությունները պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն գնահատման վրա, որ Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

2.2 Չափման հիմքեր

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման սկզբունքով և սկզբնական արժեքի մեթոդով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա զեղչված արժեքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Ընկերության գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով (եթե այլ բան նշված չէ), քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՍ-ներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Ընկերության ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 25-ում:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Ընկերությունն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2020թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) և ՀՀՄՍԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2020թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2020թ., որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- *Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքները,*
- *Էականության սահմանումը (ՀՀՄՍ 1 և ՀՀՄՍ 8 փոփոխություններ),*
- *Ուղենշային տոկոսադրույքի բարեփոխում (ՖՀՄՍ 9 և ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ)*

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Ընկերության կողմից

Այս ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Ընկերության կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

- *«Ուղենշային տոկոսադրույքի բարեփոխում (փուլ 2)» (ՖՀՄՍ 9, ՀՀՄՍ 39, ՖՀՄՍ 16, ՖՀՄՍ 4 և ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ)*
- *«Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը» (ՀՀՄՍ 16 փոփոխություններ)*
- *«Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին» (ՖՀՄՍ 3 փոփոխություններ)*

- *Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսումներ (ՀՀՄՍ 37 փոփոխություններ)*
- *2018-2020թթ. ՖՀՄՍ-ների փարեկան բարեփոխումներ-(ՖՀՄՍ 1, ՖՀՄՍ 9, ՀՀՄՍ 41, ՖՀՄՍ 16 փոփոխություններ):*
- *«Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ» (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություններ)*

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1 Արտարժույթ

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Ընկերության համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 522.59 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 641.11 ՀՀ դրամ (2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 479.70 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 537.26 ՀՀ դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը), բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների, որոնք վերահաշվարկվում են իրական արժեքի չափման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

3.2 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման, և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք պահվում են վարձակալության տալու կամ վարչական, կամ դեռևս անորոշ նպատակով, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները, իսկ որակավորվող ակտիվի դեպքում՝ նաև կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումները՝ համաձայն Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության

գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր և շինություններ	-	30-50 տարի
Փոխանցող հարմարանքներ	-	30-50 տարի
Մեքենաներ և սարքավորումներ	-	5-20 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	-	5-20 տարի
Տնտեսական գույք և այլ	-	5-10 տարի

Քանի որ հողի համար հնարավոր չէ որոշել վերջավոր օգտակար ծառայության ժամկետ, համապատասխան հաշվեկշռային արժեքը չի ամորտիզացվում:

3.3 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Ընկերության կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը ներկայացված է ստորև.

Լիցենզիաներ և արտոնագրեր	-	5 տարի
Համակարգչային ծրագրեր	-	5-10 տարի

3.4 Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի զուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

3.5 Վարձակալված ակտիվներ

Ընկերությունը որպես վարձատու

Որպես վարձատու Ընկերությունը դասակարգում է իր վարձակալությունները որպես գործառնական կամ ֆինանսական:

Վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական, եթե այն փոխանցում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և օգուտները և գործառնական, եթե նշվածը տեղի չի ունենում:

3.6 Պաշարներ

Պաշարներն այն ակտիվներն են, որոնք պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի համար, կամ հումքի, կամ նյութի ձևով՝ արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար: Պահեստամասերը, վթարային սարքավորումները և օժանդակ սարքավորումները նույնպես ճանաչվում են որպես պաշար, եթե դրանք չեն համապատասխանում հիմնական միջոցների սահմանմանը:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝օգտագործելով առաջին մուտք՝ առաջին ելք (ԱՄԱԵ) մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.7 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում և ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և սկզբնական չափումը

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնք չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ և չափվում են գործարքի գնով՝ ՖՀՄՍ 15-ի պահանջներին համապատասխան:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող,
- իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- իրական արժեքով չափվող՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով:

Դասակարգումը բնորոշվում է հետևյալ երկու պարագայով.

- Ընկերության՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը,
- ֆինանսական ակտիվի՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշները:

Ֆինանսական ակտիվներին առնչվող ամբողջ եկամուտը և ծախսերը, որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, արտացոլված են ֆինանսական ծախսերում, ֆինանսական եկամուտում կամ այլ ֆինանսական արդյունքներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման, որն արտացոլված է այլ ծախսերում: Ընկերության ֆինանսական ակտիվները, ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 26.2-ում:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, եթե ակտիվները բավարարում են հետևյալ պայմաններին (և չեն դասակարգված որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով).

- դրանք պահվում են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքագրել դրանց հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը,
- ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն դեպքերում, երբ զեղչման ազդեցությունը աննշան է, զեղչում չի կատարվում: Ֆինանսական գործիքների այս կատեգորիայում են դասակարգվում Ընկերության դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, ժամկետային ավանդները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը և այլ դեբիտորական պարտքերի մեծամասնությունը:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչելու համար ՖՀՄՍ 9-ում արժեզրկմանը ներկայացված պահանջներում օգտագործվում է ապագային առնչվող տեղեկատվություն՝ «Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը»: ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների շրջանակներում ընդգրկվող գործիքները ներառում են առևտրային դեբիտորական պարտքերը, ժամկետային ավանդները և մնացորդները դրամարկղում և բանկերում:

Պարտքային կորուստների ճանաչումը այլևս կախված չէ Ընկերության՝ պարտքային կորուստը բնորոշող իրադարձության սկզբնական բացահայտումից: Փոխարենը, պարտքային ռիսկը գնահատելիս և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Ընկերությունը դիտարկում է տեղեկատվության ավելի ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա:

Առաջընթաց գնահատման մոտեցումը կիրառելիս առանձնացվում են հետևյալները.

- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չեն վատթարացել կամ ունեն ցածր պարտքային ռիսկ («Փուլ 1») և
- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն վատթարացել են և որոնց պարտքային ռիսկը ցածր չէ («Փուլ 2»):

«Փուլ 3»-ը ընդգրկում է այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց մասով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույցներ:

Առաջին դասի ակտիվների համար ճանաչվում են «12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները», մինչդեռ «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները» ճանաչվում են երկրորդ դասի ակտիվների համար: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը որոշվում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի պարտքային կորուստների հավանականության միջին կշռված գնահատումով:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրային ակտիվներ

Ընկերությունը հաշվառում է առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրային ակտիվները օգտվելով պարզեցված մոտեցումից և կորստի գծով պահուստը ձևակերպում է որպես գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Դրանք իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային դրամական հոսքերի ակնկալվող դադարեցումները՝ հաշվի առնելով ֆինանսական ակտիվի գործողության ժամկետի ամբողջ ընթացքում ցանկացած պահի չմարվելու հնարավորությունը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելիս Ընկերությունը ելնում է պատմական փորձից, արտաքին ցուցանիշներից և ապագային առնչվող տեղեկատվությունից

Ընկերությունը գնահատում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումը հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ, դրանք խմբավորվել են՝ ելնելով ժամկետանց օրերից: ՖՀՄՍ 9-ի՝ արժեզրկմանը ներկայացվող պահանջների կիրառման մանրամասն վերլուծությունն արտացոլված է ծանոթագրություն 27(բ)-ում:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը

Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը: Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունները, ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 26.2-ում:

Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ առանց գործարքային ծախսերի: Իրական արժեքի և նոմինալ արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ փոխառությունը ստացվել է սեփականատերերից: Այս դեպքում իրական և նոմինալ արժեքների միջև տարբերությունը ճանաչվում է սեփական կապիտալում որպես լրացուցիչ կապիտալ: Սկզբնական ճանաչումից հետո վարկերը և փոխառությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ այս արժեքի և մարման արժեքի միջև տարբերությունը փոխառության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Տոկոսավճարները և փոխառությունների հետ կապված այլ ծախսերը ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ՝ որպես ֆինանսական ծախսերի մի մաս, բացի որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն վերագրվող փոխառության ծախսումներից, որոնք կապիտալացվում են որպես այդ ակտիվի արժեքի մաս:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.8 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Մնացորդները դրամարկղում և բանկերում ներառում են կանխիկ միջոցները, բանկային հաշիվների մնացորդները և դրամական միջոցները՝ ճանապարհին:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվության նպատակով՝ դրամական միջոցների համարժեքները կարճաժամկետ, բարձր իրացվելի ներդրումներն են, որոնք հեշտ փոխարկվում են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և որոնց արժեքի փոփոխման ռիսկը նշանակալի չէ: Դրամական միջոցների համարժեքները պահվում են կարճաժամկետ դրամական պարտավորությունները բավարարելու նպատակով, այլ ոչ թե ներդրման կամ այլ նպատակներով: Ընկերությունը դասակարգում է ներդրումները որպես դրամական միջոցների համարժեքներ այն դեպքում, եթե դրանք հեշտ փոխարկվում են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և որոնց արժեքի փոփոխման ռիսկը նշանակալի չէ:

3.9 Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ

Երբ Ընկերությունը մտադրություն ունի վաճառել ոչ ընթացիկ ակտիվներ կամ ակտիվների խումբ, և երբ այդ վաճառքի տեղի ունենալը հավանական է 12 ամսվա ընթացքում, ապա ակտիվը կամ ակտիվների խումբը պետք է դասակարգվի և ներկայացվի ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ որպես վաճառքի համար պահվող ակտիվներ:

Վաճառքի համար պահվող ակտիվները չափվում են ակտիվի՝ մինչև վերադասակարգումն ունեցած հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսումներ, նվազագույնով: Այս ակտիվների գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Այնուամենայնիվ, վաճառքի համար պահվող որոշ ակտիվներ, ինչպիսիք են ֆինանսական ակտիվները և հետաձգված հարկային ակտիվները, հաշվառվում են սովորականի պես:

Վաճառքի համար պահվող ակտիվների վաճառքից կամ վերագնահատումից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում՝ համապատասխանաբար «Այլ եկամուտ» կամ «Այլ ծախսեր» հոդվածներում: Վաճառքի դեպքում տվյալ ակտիվի գծով սեփական կապիտալում առկա վերագնահատման պահուստը վերագրվում է կուտակված շահույթին:

3.10 Սեփական կապիտալ

Ընկերության կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով:

Բաժնետիրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է թողարկված բաժնետոմսերի նոմինալ արժեքը:

Էմիսիոն եկամուտը ներառում է բաժնետոմսերի թողարկումից ստացված ցանկացած հավելավճար: Գործարքի գծով ցանկացած ծախսում, որը կապված է բաժնեմասերի թողարկման հետ, նվազեցվում է էմիսիոն եկամտից շահութահարկի գծով ծախսը հանելուց հետո:

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Սեփականատերերի հետ բոլոր գործարքները առանձին-առանձին գրանցվում են սեփական կապիտալում:

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են:

3.11 Փոխառության ծախսումներ

Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն վերագրելի են որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանը, Ընկերության կողմից կապիտալացվում են որպես այդ ակտիվի արժեքի մաս: Ընկերությունը այլ փոխառության ծախսումները ճանաչում է որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք կատարվել են: Ընկերությունը սկսում է կապիտալացնել փոխառության ծախսումները որպես որակավորվող ակտիվի արժեքի մաս՝ մեկնարկի ամսաթվին, երբ Ընկերությունն առաջին անգամ բավարարում է հետևյալ բոլոր պայմանները. ակտիվի համար կատարում է ծախսեր, կրում է փոխառության ծախսումներ, ձեռնարկում է այն աշխատանքները, որոնք անհրաժեշտ են՝ ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար:

Այնքանով, որքանով Ընկերությունը միջոցները բացառապես փոխառնում է որակավորվող ակտիվ ձեռք բերելու նպատակով, փոխառության ծախսումների գումարը, որը ենթակա է այդ ակտիվի վրա կապիտալացման, Ընկերությունը որոշում է որպես փոխառության փաստացի ծախսումներ, որոնք առաջանում են այդ փոխառությունից տվյալ ժամանակաշրջանում՝ հանած այդ փոխառու միջոցների ժամանակավոր ներդրումից ստացվող ցանկացած եկամուտ:

Այնքանով, որքանով Ընկերությունը միջոցները փոխառնում է ընդհանուր նպատակներով և օգտագործում է որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման նպատակով, Ընկերությունը կապիտալացման

ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը որոշում է՝ այդ ակտիվի գծով ծախսերի նկատմամբ կիրառելով կապիտալացման դրույքը: Կապիտալացման դրույքը տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերության չմարված փոխառություններին վերաբերող փոխառության ծախսումների միջին կշռված մեծությունն է, բացառությամբ այն փոխառությունների, որոնք բացառապես կատարվել են որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման նպատակով:

Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը կասեցվում է այն ժամանակաշրջանի ընթացքում, որի ժամանակ Ընկերությունը դադարեցնում է որակավորվող ակտիվների վրա կատարվող աշխատանքները: Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը դադարեցվում է, երբ էական բոլոր աշխատանքները, որոնք անհրաժեշտ են որակավորվող ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար, ավարտված են:

3.12 Շնորհներ

Շնորհը չի ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավորված երաշխիք, որ Ընկերությունը կատարելու է դրան կից բոլոր պայմանները, և որ շնորհը ստացվելու է:

Շնորհները, որոնց հիմնական պայմանը Ընկերության կողմից ոչ ընթացիկ ակտիվներ գնելը, կառուցելը կամ այլ կերպ ձեռք բերելն է, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ և սիստեմատիկորեն փոխանցվում են շահույթ կամ վնաս՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Այլ պետական շնորհները ճանաչվում են սիստեմատիկ հիմունքով եկամուտ այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք փոխհատուցում են համապատասխան ծախսումները, որոնց համար դրանք ստացվել են: Շնորհը, որը հատկացվում է Ընկերությանը՝ ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որպես շտապ ֆինանսական օգնություն՝ առանց հետագա համապատասխան ծախսումներ կրելու, ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ դառնում է ստացման ենթակա:

3.13 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Ընկերությունն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի զեղչման միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.14 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է այլ ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական շահույթի, ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա (բացի ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներից):

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Ընկերությունը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

3.15 Հատուցումներ աշխատակիցներին

Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնք ենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝

(ա) աշխատավարձերը և պարգևավճարները,

(բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները:

Երբ աշխատակիցները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությանը մատուցում են ծառայություններ, Ընկերությունն աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չզեղչված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց, ճանաչում է՝

(ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գումար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չզեղչված գումարը, Ընկերությունը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ (կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,

(բ) որպես ծախս, եթե գումարը չի ներառվել այլ ակտիվի արժեքի մեջ:

Վճարովի բացակայություններ

Վճարովի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են հետևյալ կերպ.

(ա) կուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքներն ապագա վճարովի բացակայությունների նկատմամբ,

(բ) չկուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Պարգևավճարներ

Պարգևավճարների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են միայն այն ժամանակ, երբ Ընկերությունն ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը վճարում չկատարելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք չունի:

3.16 Հասույթ

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը հիմնականում առաջանում է էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայություններից: Ընկերությունն ունի նաև էլեկտրաէներգիայի ատադրություն և վաճառք:

Որոշելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է ճանաչել հասույթ, թե ոչ, Ընկերությունն առաջնորդվում է 5-քայլի գործընթացով.

1 Բացահայտել հաճախորդի հետ պայմանագիրը

2 Բացահայտել կատարման պարտականությունները

3 Որոշել գործարքի գինը

4 Բաշխել գործարքի գինը կատարման պարտականությունների միջև

5 Ճանաչել հասույթը, երբ կատարման պարտականությունը(ները) բավարարված են

Հասույթը ճանաչվում է կամ ժամանակի մեջ որևէ պահին կամ ժամանակի ընթացքում, երբ Ընկերությունը բավարարում է կատարման իր պարտականությունը՝ հաճախորդին փոխանցելով խոստացված ապրանքը կամ ծառայությունը:

Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից հասույթ

Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից հասույթը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ ամսական ակտի հիման վրա, որը պարունակում է փաստացի հաղորդված էլեկտրաէներգիայի քանակները՝ համաձայն առկա պայմանագրային դրույթների: Ամսական ակտը պատրաստվում է էլեկտրաէներգիայի սպառման ամսական ամփոփ հաշվետվության հիման վրա (ներառում է ծավալներ):

Էլեկտրաէներգիայի վաճառքից հասույթ

Արտադրված էլեկտրաէներգիայի վաճառքից հասույթը ճանաչվում է, երբ վերահսկումը փոխանցվում է գնորդին: Վերահսկումը հիմնականում փոխանցվում է, երբ հոսանքը հաղորդվում է հաճախորդին: Վերահսկողության փոխանցման պահը որոշելու համար նման դեպքերում չի պահանջվում բարդ դատողություն: Երբ հոսանքը հաղորդվել է համաձայնեցված վայր, ապա դրանից հետո Ընկերությունը այլևս չունի հսկողության իրավունք, սովորաբար ձեռք է բերում վճարման ստացման իրավունք և չի պահպանում ծառայության հետ կապված նշանակալի ռիսկեր կամ հատույցներ:

Ընկերությունը ճանաչում է դեռևս չբավարարված կատարման պարտականությունների համար ստացված հատուցման դիմաց պայմանագրային պարտավորությունները և արտացոլում է այդ գումարները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես հաճախորդներից ստացված կանխավճարներ): Նման ձևով, եթե Ընկերությունը բավարարում է կատարման պարտականությունը մինչև հատուցման ստանալը, Ընկերությունը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է կամ պայմանագրային ակտիվ, կամ դեբիտորական պարտք՝ կախված նրանից, թե արդյոք հատուցման ժամկետը լրանալուց առաջ անհրաժեշտ է միայն որոշակի ժամանակ, թե այլ լրացուցիչ պայման:

Տոկոսային եկամուտ

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համամասնության հիմունքով՝ մնացորդային արժեքի նկատմամբ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը, որը զեղչում է ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների ներհոսքերը ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ժամկետում՝ մինչև ակտիվի զուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Վարձակալական եկամուտ

Ընկերությունը ստանում է վարձակալական եկամուտ որպես վարձատու իր գործառնական վարձակալությունների մասով, որի դեպքում սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու հատույցները չեն փոխանցվում վարձակալին: Գործառնական վարձակալություններից վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում է այլ եկամուտում:

4 Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Հող	Շենքեր, շինություններ և կառուցվածք-ներ	Փոխանցող հարմարանք ներ	Մեքենաներ և սարքավորում-ներ	Տրանսպոր-տային միջոցներ	Արտադրա տնտեսակ ան գույք և այլն	Անավարտ շինարարութ-յուն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,605,778	7,440,721	81,091,564	54,573,840	1,388,951	2,249,509	38,724,452	187,074,815
Ավելացում	13,056	382,741	44,191	55,951	-	10,519	12,162,123	12,668,581
Օտարում	-	(132,460)	(262,460)	(475,579)	(58,043)	-	-	(928,542)
Փոխանցում պաշարներին	-	-	-	-	-	-	(125,126)	(125,126)
Ներքին շարժ	-	883,503	309,861	5,431,263	390	87,592	(6,712,609)	-
Այլ շարժ	-	-	(52,947)	(949)	-	-	-	(53,896)
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,618,834	8,574,505	81,130,209	59,584,526	1,331,298	2,347,620	44,048,840	198,635,832
Ավելացում	11,642	2,870	1,055	3,799	-	9,838	12,206,917	12,236,121
Օտարում	-	(8,737)	(251,737)	(60,051)	(57,783)	(9,355)	-	(387,663)
Ներքին շարժ	-	7,442	2,660,967	26,154	1,064	(7,534)	(2,688,093)	-
Փոխանցում պաշարներին	-	-	-	-	-	-	(13,931)	(13,931)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերադասակարգում	-	-	(15,318,383)	-	-	-	-	(15,318,383)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,630,476	8,576,080	68,222,110	59,554,431	1,274,579	2,340,569	53,553,734	195,151,976
Կուտակված մաշվածություն								
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	5,597,828	51,171,785	39,983,649	566,601	1,466,281	-	98,786,144
Տարվա հաշվարկ	-	241,668	1,433,406	1,758,442	99,930	136,337	-	3,669,783
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	(129,715)	(240,995)	(471,230)	(57,842)	-	-	(899,782)
Ներքին շարժ	-	-	-	-	189	(189)	-	-
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,709,781	52,364,196	41,270,861	608,878	1,602,429	-	101,556,145

Տարվա հաշվարկ	-	244,498	1,196,327	1,691,520	96,662	116,188	-	3,345,195
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	(7,353)	(213,465)	(59,856)	(31,402)	(5,424)	-	(317,500)
Ներքին շարժ	-	5,452	-	-	580	(6,032)	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերադասակարգում	-	-	(5,650,373)	-	-	-	-	(5,650,373)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,952,378	47,696,685	42,902,525	674,138	1,707,161	-	98,933,467
Կուտակված արժեզրկում								
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	6,923	147,171	1,890,554	1,820	17,475	1,047,650	3,111,593
Արժեզրկման հակադարձում	-	-	-	-	-	-	(541,946)	(541,946)
Արժեզրկում	-	419	-	11,154	-	-	108,222	119,795
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	7,342	147,171	1,901,708	1,820	17,475	613,926	2,689,442
Արժեզրկում	-	-	-	282	-	1,123	-	1,405
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	-	(37,532)	(195)	-	(3,753)	-	(41,480)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	7,342	109,639	1,901,795	1,820	14,845	613,926	2,649,367
Հաշվեկշռային արժեք								
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,618,834	2,857,382	28,618,842	16,411,957	720,600	727,716	43,434,914	94,390,245
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,630,476	2,616,358	20,415,786	14,750,111	598,041	618,562	52,939,808	93,569,142

Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվների վերադասակարգում

Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվների վերադասակարգման հոդվածը ներառում է 9,668,010 հազար դրամի հաշվեկշռային արժեք ունեցող Իրան-Հայաստան գազատար խողովակաշարը, որը կառուցվել է 2007թ. բնական գազ Իրանից Հայաստանի գազի բաշխման ազգային ցանց տեղափոխելու համար: Շինարարությունն ավարտելուց հետո Ընկերությունը նախնական պայմանագիր է կնքել «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի հետ գազատարի վաճառքի վերաբերյալ, որի վերջնական վաճառքը պետք է իրականացվեր նույն թվականին (2007 թ.): 2007թ. «Գազպրոմ-Արմենիա» ՓԲԸ-ն 9,137,100 հազար դրամի նախավճար է փոխանցել Ընկերությանը: Այնուամենայնիվ, վաճառքի գործարքը տեղի չի ունեցել և նախնական պայմանագիրը մի քանի անգամ երկարացվել է, իսկ վերջին երկարացումը կավարտվի 2020թ. վերջին: «Գազպրոմ-Արմենիա» ՓԲԸ-ն Ընկերությունից գործառնական վարձակալությամբ է վարձակալել գազատար խողովակաշարը: 2020թ. հունիսի 18-ին ՀՀ Կառավարությունը որոշում կայացրեց՝ «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի հետ վերջնական առուվաճառքի պայմանագիր կնքելու մասին: Այս որոշման հիման վրա Ընկերությունը դասակարգել է գազատար խողովակաշարը որպես վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվ:

Անավարտ շինարարություն

Անավարտ շինարարությունն իրենից ներկայացնում է միջազգային ֆինանսական հաստատությունների և Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության կողմից ֆինանսավորվող էներգահամակարգի վերականգնման ծրագրերի շրջանակներում կատարված շինարարական աշխատանքների արժեքը:

Անավարտ շինարարության մեջ ներառված են «Իրան Հայաստան 400կվ երրորդ էլեկտրահաղորդման գծի և համապատասխան ենթակայանի կառուցման» ծրագրի շրջանակներում օդային գծի և «Նորավան» ենթակայանի կառուցման ծախսումները՝ 36,584,953 հազար դրամ (31 դեկտեմբեր 2019թ.՝ 26,035,668 հազար դրամ) գումարով: Ծրագրի ընդհանուր արժեքը կանխատեսվում է, որ կկազմի 107,900 հազար եվրո և նախատեսվում է այն ավարտին հասցնել 2021թ.-ի վերջին:

Ընթացիկ տարում Ընկերությունն ավարտին է հասցրել Լալվար-Նոյեմբերյան 110կՎ օդային գծի վերակառուցման աշխատանքները, որոնց ընդհանուր արժեքը կազմել է 2,660,967 հազար դրամ:

Անավարտ շինարարությունը ներառում է նաև 6,428,104 հազար դրամ, որը վերաբերում է Շինուհայր և Ագարակ 2 ենթակայանների վերակառուցմանը: Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 15-ում, 2019թ. դեկտեմբերին Ընկերությունը չինական կապալառու Liaoning-Efacec Electrical Equipment Co.LTD-ի հետ միակողմանի լուծել է շինարարական պայմանագիրը, որը կնքվել էր 2016թ. մայիսին՝ Շինուհայր և Ագարակ 2 ենթակայանները վերակառուցելու համար: Միակողմանի դադարեցման հիմքը կապալառուի՝ պայմանագիրը շարունակաբար չկատարելը, ինչպես նաև ժամկետների խախտումն էր, ինչն ազդում էր շինարարական աշխատանքների ժամանակին ավարտվելու վրա: Արդյունքում, վերակառուցման աշխատանքները չեն ավարտվել: 2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն համոզված չէ ծրագրի ավարտի հնարավորության վերաբերյալ, և թե արդյոք հիմնական միջոցներում ճանաչված գումարներն ամբողջությամբ վերականգնվելի են: Այնուամենայնիվ, այս գումարի վերաբերյալ արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել:

Հիմնական միջոցների ինքնարժեքը ներառում է 1,551,723 հազար դրամի կապիտալացված փոխառության ծախսումներ (2019թ.՝ 1,201,923 հազար դրամ):

Վարկերը և փոխառությունները ապահովելու նպատակով Ընկերությունը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավադրել է 34,663,722 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեք ունեցող հիմնական միջոց (2019թ.՝ 26,150,000 հազար դրամ):

Մաշվածության գծով ծախսը բաշխվել է հետևյալ հոդվածներին.

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված

	տարի	տարի
Վաճառքի ինքնարժեք	3,005,942	3,037,518
Վարչական ծախսեր	93,901	121,706
Այլ ծախսեր	245,352	510,559
	3,345,195	3,669,783

5 Հետաձգված հարկեր

Հետաձգված հարկերի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2020թ.	2019թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	876,712	1,087,129
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	(112,639)	(210,417)
Տարեվերջի մնացորդ	764,073	876,712

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	1 հունվարի 2020թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հետաձգված հարկային ակտիվներ			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	41,825	(35,628)	6,197
Ստացված կանխավճարներ	1,648,278	(3,600)	1,644,678
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	75,752	309,672	385,424
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	3,194	-	3,194
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	26,125	(108)	26,017
Պահուստներ	105,638	(105,638)	-
Պաշարներ	11,214	-	11,214
	1,912,026	164,698	2,076,724
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ			
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	696,350	97,277	793,627
Վարկեր և փոխառություններ	338,964	180,060	519,024
	1,035,314	277,337	1,312,651
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	876,712	(112,639)	764,073

2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	1 հունվարի 2019թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2019թ.

Հետաձգված հարկային ակտիվներ			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	186,793	(144,968)	41,825
Ստացված կանխավճարներ	1,795,942	(147,664)	1,648,278
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	29,219	46,533	75,752
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	3,551	(357)	3,194
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	29,373	(3,248)	26,125
Պահուստներ	-	105,638	105,638
Պաշարներ	-	11,214	11,214
	2,044,878	(132,852)	1,912,026
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ			
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	650,023	46,327	696,350
Վարկեր և փոխառություններ	302,624	36,340	338,964
Տրված կանխավճարներ	5,102	(5,102)	-
	957,749	77,565	1,035,314
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,087,129	(210,417)	876,712

6 Ոչ ընթացիկ կանխավճարներ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար կանխավճարներ	5,466,517	3,145,052
Վարկերի գծով կանխավճարներ	847,525	847,525
Այլ	8,033	15,980
	6,322,075	4,008,557

7 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի	2019թ. դեկտեմբերի

	31-ի դրությամբ	31-ի դրությամբ
Ֆինանսական ակտիվներ		
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից դեբիտորական պարտքեր	1,305,106	1,492,337
Այլ դեբիտորական պարտքեր	31,399	20,538
	1,336,505	1,512,875
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ		
Ապրանքների և ծառայությունների գծով կանխավճարներ	123,474	116,891
Կանխավճարված հարկեր և այլ պարտադիր վճարներ	413,674	427,425
Այլ	1,805	2,388
	1,875,458	2,059,579
Ներառյալ՝		
Ոչ ընթացիկ մաս	123,626	273,200
Ընթացիկ մաս	1,751,832	1,786,379

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի զուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերը ներառում են «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» ՓԲԸ-ից ստացվելիք գումարը 464,838 հազար դրամ (2019թ. դեկտեմբերի 31-ին 661,803 հազար դրամ): «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» ՓԲԸ-ի հետ 2017թ. նոյեմբերին կնքված համաձայնագրի համաձայն՝ կողմերը պայմանավորվել են երկարաձգել դեբիտորական պարտքերի վճարման ժամանակաշրջանը մինչև 2022թ. մայիսը:

Ծառայությունների վաճառքից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է 41 օր (2019թ.՝ 40 օր): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

27 (բ) ծանոթագրությունում ներկայացված են պարտքային ռիսկի վերաբերյալ բացահայտումները:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը արտահայտված են հայկական դրամով:

8 Պաշարներ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պահեստամասեր	347,427	350,357
Շինանյութ	657,780	651,216
Նյութեր	723,970	776,362
Այլ	388,746	383,735
	2,117,923	2,161,670

9 Ժամկետային ավանդներ

Ժամկետային ավանդները տեղական բանկերում պահվում են տարեկան միջին 12% տոկոսադրույքով և ենթակա են մարման 2021թ.:

Տե՛ս ծանոթագրություն 27՝ ժամկետային ավանդների արժույթների բացահայտման համար:

10 Դրամական միջոցներ և դրանք համարժեքներ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ միջոցներ	673	564
Բանկային հաշիվներ	296,595	1,330,676
Կարճաժամկետ ավանդներ՝ դասակարգված որպես դրամական միջոցների համարժեք	10,857,720	9,025,397
	11,154,988	10,356,637

Տե՛ս ծանոթագրություն 27՝ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների արժույթների բացահայտման համար:

11 Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 4-ում, Ընկերությունը Իրան-Հայաստան գազատար խողովակաշարը դասակարգել է որպես վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներ՝ հիմնվելով ՀՀ Կառավարության՝ «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի հետ վերջնական առուվաճառքի պայմանագիր կնքելու մասին որոշման վրա: Ծրագրվում է գործարքն ավարտին հասցնելու 2021թ.:

12 Կապիտալ և պահուստներ

12.1 Կանոնադրական կապիտալ

Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ բան նշված չէ	Սովորական բաժնետոմսեր 2020թ.	Սովորական բաժնետոմսեր 2019թ.
Հայտարարված բաժնետոմսեր		
Սովորական բաժնետոմսերի քանակը, յուրաքանչյուրը՝ 14,822.9 դրամ	648,363	648,363
Տարվա ընթացքում մարված	(627)	-
Սովորական բաժնետոմսերի քանակը, յուրաքանչյուրը՝ 16,736.2 դրամ	647,736	648,363

Ընկերությունն ունի սովորական բաժնետոմսերի մեկ դաս, որը հաստատուն եկամտի նկատմամբ իրավունք չունի:

Համաձայն 2020թ. հուլիսի 17-ին Խորհդրի ընդունած որոշման, ինչպես նաև 2020թ. փետրվարի 27-ին կառավարության ընդունած թիվ 230-Ա համապատասխան որոշման ՝ Ընկերության բաժնետիրական կապիտալը մեծացվել է 1,240,513 հազար դրամով՝ մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը մեծացնելով մինչև 16,736.20 դրամ:

2020թ. օգոստոսի 17-ին Խորհուրդը ևս մեկ որոշում է ընդունել, որով փոքրացվել է Ընկերության բաժնետիրական կապիտալը 10,494 հազար դրամով՝ 627 բաժնետոմս մարելու միջոցով:

12.2 Էմիսիոն եկամուտ/(վնաս)

Էմիսիոն եկամուտն առաջանում է, երբ Ընկերության սեփական կապիտալի գործիքներն ավելի բարձր արժեքով են թողարկվում, քան բաժնետոմսերի անվանական արժեքն է:

Էմիսիոն վնասը հետգնված բաժնետոմսերի անվանական արժեքի և փոխանցված հատուցման արժեքի բացասական տարբերությունն է:

12.3 Պահուստային կապիտալ

Համաձայն "Բաժնետիրական ընկերությունների մասին" ՀՀ օրենքի և Ընկերության կանոնադրության՝ Ընկերությունը պարտավոր է թողարկված բաժնետիրական կապիտալի առավելագույնը 15%-ի չափով պահուստ ստեղծել: Պահուստային կապիտալին կուտակված շահույթից կատարվում են հատկացումներ: Պահուստային կապիտալի նպատակն է ապագա կորուստների ծածկումը:

13 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար դրամ	Ընթացիկ		Ոչ ընթացիկ	
	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ապահովված վարկեր ՀՀ ֆինանսների նախարարությունից	2,781,522	2,145,210	60,089,864	55,492,217
Ապահովված այլ վարկեր	10,462	232,760	34,468,036	19,813,317
	2,791,984	2,377,970	94,557,900	75,305,534

Հայաստանի Հանրապետության Ֆինանսների նախարարությունից վարկերը ներառում են.

Ֆինանսավորող կառույց	Պայմանագրի գումարը (արժույթով)	Արժույթ	Մարման տարի	Պայման ագրային տոկոսադրույք	Արդյունավետ տոկոսադրույք	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Ֆինանսավորվող ծրագիր
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	35,500,000	ԱՄՆ դոլար	2036	RR+1%	1.95%	17,889,487	16,201,175	Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիություն
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	Տվյալներ չկան	ՀՀ դրամ	2036	RR+1%	1.95%	3,689,442	3,650,700	Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիություն
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	36,000,000	ԱՄՆ դոլար	2039	RR+1%	2.04%	10,329,036	9,426,401	Լրացուցիչ ֆինանսավորում- էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիություն
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	Տվյալներ չկան	ՀՀ դրամ	2039	RR+1%	2.04%	809,468	774,414	Լրացուցիչ ֆինանսավորում- էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիություն
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	23,194,486	ԱՄՆ դոլար	2039	RR	1.25%	4,099,246	3,306,635	Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավում

Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	Տվյալներ չկան	ՀՀ դրամ	2039	RR	1.25%	935,531	834,995	Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավում
Ասիական զարգացման բանկ	13,988,153	ՀՓԻ	2039	3.14%	3.14%	5,800,615	5,218,897	Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնում
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Ասիական Զարգացման Բանկ	Տվյալներ չկան	ՀՀ դրամ	2039	3.14%	3.14%	1,109,576	1,170,563	Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	10,200,000	Եվրո	2054	0.75%	0.75%	689,438	519,359	Կովկասյան էլեկտրահաղորդման ցանց I
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	Տվյալներ չկան	ՀՀ դրամ	2054	0.75%	0.75%	235,853	218,582	Կովկասյան էլեկտրահաղորդման ցանց I
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	7,300,000	Եվրո	2049	0.75%	0.75%	4,374,935	3,793,300	Գյումրի II ենթակայանի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	7,300,000	Եվրո	2024	2.76%	6.79%	1,267,859	1,342,437	Գյումրի II ենթակայանի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	14,060,000	Եվրո	2038	0.75%	0.75%	5,615,842	4,967,459	Հոսանքահաղորդիչ համակարգի վերականգնում
Համաշխարհային Բանկ	19,600,000	ԱՄՆ դոլար	2033	0.50%	0.50%	5,391,640	5,328,245	Էլեկտրահաղորդում և բաշխիչ համակարգեր
Ֆինանսների նախարարություն	8,988,290	ԱՄՆ դոլար	2022	0.50%	0.50%	633,418	884,265	Օժանդակություն էներգահամակարգին
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	83,000,000	Եվրո	2030	1.80%	1.80%	-	-	Կովկասյան էլեկտրահաղորդման ցանց III
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	75,000,000	Եվրո	2029	1.85%	1.85%	-	-	Կովկասյան էլեկտրահաղորդման ցանց I

Եվրոպական ներդրումային Բանկ	10,000,000	Եվրո	Վարկի օգտագործման պահից 4-20 տարվա ընթացքում	Հաստատուն կամ լողացող/սահմանվում է վարկի օգտագործման պահից ԵՆԲ կողմից	-	-	-	Կովկասյան էլեկտրահաղորդման ցանց I
						62,871,386	57,637,427	

Այլ վարկերը ներառում են՝

Ֆինանսավորող կառույց	Պայմանագրի գումարը (արժույթով)	Արժույթ	Մարման տարի	Պայմանագրային տոկոսադրույք	Արդյունավետ տոկոսադրույք	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Ֆինանսավորվող ծրագիր
Իրանի Արտահանման և Զարգացման Բանկ	87,342,763	Եվրո	2026	4.00%	5.67%	27,678,600	15,489,398	Իրան-Հայաստան 400կվ երրորդ էլեկտրահաղորդման գիծ և համապատասխան ենակայանի շինարարություն
Սանիր Ինթերնեյշնլ ՖԶԷ	20,557,237	Եվրո	2023	3.00%	5.50%	6,778,776	4,525,372	Իրան-Հայաստան 400կվ երրորդ էլեկտրահաղորդման գիծ և համապատասխան ենակայանի շինարարություն
Հայաստանի Վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգախնայողության Հիմնադրամ	77,500,000	ՀՀ դրամ	2024	0.00%	0.00%	21,122	31,308	Էներգախնայողության ծրագիր
						34,478,498	20,046,078	
						97,349,884	77,683,505	

Վարկային պայմանագրերով սահմանված պայմաններ

Ասիական Զարգացման Բանկի վարկային համաձայանգրում ամրագրված վարկային կովենանտներ

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության և Ասիական Զարգացման Բանկի միջև 2014թ. սեպտեմբերի 5-ին կնքված «Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերակառուցում» ծրագրի N 3150-ARM վարկային համաձայնագրի «Ժամանակացույց 5»-ի ֆինանսական ցուցիչների 4-րդ հոդվածում ամրագրված ֆինանսական ցուցանիշների թույլատրելի սահմանների ապահովման պայմանի Ընկերությունը պետք է ապահովի հետևյալ գործակիցները՝

- պարտքային ծառայության ծածկման գործակից՝ ոչ պակաս, քան 1.1,
- ինքնաֆինանսավորման գործակից՝ ոչ պակաս, քան 20%

Տարվա ընթացքում Ընկերությունը չի խախտել վերոնշյալ վարկային համաձայնագրի պայմանները: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար հաշվարկված գործակիցները հետևյալն են.

- պարտքային ծառայության ծածկման գործակից՝ 1.6,
- ինքնաֆինանսավորման գործակից՝ 56%:

Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկի վարկային պայմանգրերում ամրագրված վարկային կովենանտներ

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության և Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկի միջև վարկային համաձայնագրերի, ինչպես նաև ՀՀ Ֆինանսների նախարարության և Ընկերության միջև ստորագրված ենթավարկային համաձայնագրերի դրույթների, Ընկերությունը չի կարող կուտակել նոր պարտքեր, քանի դեռ Ընկերության եկամուտների և ծախսերի հիմնավորված կանխատեսումները ցույց չեն տա, որ յուրաքանչյուր տարվա համար Ընկերության կողմից կանխատեսված զուտ եկամուտները առնվազն 1.2 անգամ գերազանցում են այդ տարվա ընթացքում բոլոր պարտքերի (ներառյալ նոր պարտքերը) սպասարկման համար անհրաժեշտ միջոցներին:

14 Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար դրամ	2020թ.	2019թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	517,747	518,142
Տարվա ընթացքում ստացված	150,213	-
Ճանաչված շահույթում կամ վնասում	(1,568)	(395)
Տարևերջի մնացորդ	666,392	517,747

Ակտիվներին վերաբերող շնորհների մնացորդը ներառում է հետևյալ գործընկերների կողմից տրամադրված գումարները.

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հարևանության ներդրումային ծրագիր (ՀՆԾ)	343,504	233,846
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ	171,699	131,143
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ	145,338	145,338
Այլ	5,851	7,420
	666,392	517,747

Ընկերությունը միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից շնորհներ է ստացել՝ էներգահամակարգի վերականգնման և բարելավման ծրագրերի իրականացման շրջանակներում:

15 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ստացված կանխավճարներ	9,139,003	9,158,814
Հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով կրեդիտորական պարտքեր	6,248,956	4,186,487
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	1,050,558	340,304
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակիցներին	200,399	165,676
Վճարվելիք հարկեր և պարտավորություններ	19,066	160,419
Պահուստներ	773,038	-
	17,431,020	14,011,700

2019թ. դեկտեմբերին Ընկերությունը չինական կապալառու Liaoning-Efacec Electrical Equipment Co.LTD-ի հետ միակողմանի լուծել է շինարարական պայմանագիրը, որը կնքվել էր Շինուհայր և Ագարակ 2 ենթակայանները վերակառուցելու համար: Միակողմանի դադարեցման հիմքը կապալառուի՝ պայմանագիրը շարունակաբար չկատարելը, ինչպես նաև ժամկետների խախտումն էր, ինչն ազդում էր շինարարական աշխատանքների ժամանակին ավարտվելու վրա: Արդյունքում, վերակառուցման աշխատանքները չեն ավարտվել: Պայմանագրի խզման արդյունքում՝ Ընկերությունը չինական բանկից ստացել է պայմանագրի չկատարման բանկային երաշխիքի պայմանագրով նախատեսված 1,479,244 դոլարի փոխհատուցում: Հաշվի առնելով, որ վերոնշյալ պայմանագիրը լուծվել է միակողմանի կարգով, Ընկերությունը համոզված չէ, որ կապալառուն չի վիճարկելու այդ գումարը: Ղեկավարությունը որոշել է ստացված ամբողջ գումարի համար պահուստ ճանաչել:

Ստացված կանխավճարները ներառում են 2007թ. «Գազպրոմ-Արմենիա» ՓԲԸ-ից ստացված գումարը՝ Իրան-Հայաստան գազատար խողովակաշարի ձեռքբերման համար, ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 4-ում:

Ընկերության արտարժութային ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 27-ում:

16 Հասույթ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ժամանակի ընացքում ճանաչված հասույթ		
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայություններ Հայաստանի Հանրապետությունում	6,116,531	6,353,858
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայություններ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում	1,358,735	1,303,799
	7,475,266	7,657,657

Ժամանակի մեջ ինչ որ պահի ճանաչված հասույթ		
Արտադրված էներգիայի վաճառք	29,345	41,128
	7,504,611	7,698,785

17 Վաճառքի ինքնարժեք

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Մաշվածության ծախս	3,017,190	3,048,762
Հատուցումներ աշխատակիցներին	1,515,544	1,434,250
Այլ	24,894	66,056
	4,557,628	4,549,068

18 Այլ եկամուտ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հաշվեգրված տույժերից և տուգանքներից եկամուտ	219,901	1,745
Վարձակալությունից եկամուտ	54,721	54,638
Գույքագրմամբ հայտնաբերված ավելցուկ	3,937	88,965
Արժեզրկման հակադարձումից եկամուտ	-	925,039
Այլ	11,268	88,302
	289,827	1,158,689

19 Վարչական ծախսեր

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հատուցումներ աշխատակիցներին	783,755	781,605
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	96,456	131,461
Չփոխհատոցվող հարկեր	63,246	35,174
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	49,364	53,372
Ներկայացուցչական և գործուղման ծախսեր	8,808	22,877
Վառելիքի ծախս	22,117	20,558
Խորհրդատվական և աուդիտորական ծախսեր	11,579	14,057
Այլ	78,737	71,914
	1,114,062	1,131,018

20 Այլ ծախսեր

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	245,352	510,557
Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից ծախսեր	-	197,814
Չփոխհատոցվող հարկեր	58,084	-
Այլ	68,304	51,704
	371,740	760,075

21 Ֆինանսական եկամուտ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Կարճաժամկետ բանկային ավանդներից տոկոսային եկամուտ	1,529,126	1,451,252
Բանկային հաշիվներից տոկոսակին եկամուտ	19,910	8,566
Իրական արժեքից օգուտ և ֆինանսական գործիքների զեղչման հակադարձում	197,936	179,711
	1,746,972	1,639,529

22 Ֆինանսական ծախս

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վարկերի գծով տոկոսային ծախսեր	1,422,477	1,377,614
ֆինանսական գործիքների զեղչում	118,607	11,792
	1,541,084	1,389,406

23 Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ/(վնաս), զուտ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	9,375	5,518
Ժամկետային ավանդներ	63,563	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(739)	(7,859)

Ֆինանսական պարտավորություններ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով		
Վարկեր և փոխառություններ	(11,054,737)	1,123,141
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(767,150)	108,200
	(11,749,688)	1,229,000

24 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	669,566	1,247,003
Հետաձգված հարկ	112,639	210,417
	782,205	1,457,420

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՍ-ների)	(9,792,792)		3,896,436	
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով (2019թ.՝ 20%)	(1,762,703)	18.0	779,287	20.0
(Չհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, զուտ	2,544,908	(26.0)	786,846	20.2
Տարբեր հարկային դրույքա-չափերի ազդեցությունը	-	-	(108,713)	(14.0)
Շահութահարկի գծով ծախս	782,205	(8.0)	1,457,420	26.2

25 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

25.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Ընկերությունն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ,

որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ

Ղեկավարությունը կատարել է հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատում: Ղեկավարության համոզմամբ գնահատված հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներն էականորեն չեն տարբերվում այդ ակտիվների տնտեսական կյանքից: Եթե հիմնական միջոցների փաստացի օգտակար ծառայության ժամկետները տարբերվեն գնահատումներից, ապա ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են էականորեն տարբերվել:

Իրական արժեքի գնահատում

Ղեկավարությունը կիրառում է գնահատման մեթոդ ֆինանսական գործիքների (որտեղ ակտիվ շուկայական գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը որոշելու համար: Սա ենթադրում է գնահատումների և ենթադրությունների մշակում, որոնք կհամապատասխանեն շուկայի մասնակիցների կողմից գործիքի գնահատմանը: Ղեկավարությունն իր ենթադրությունները հիմնավորում է հնարավորինս դիտելի տվյալներով, բայց դրանք միշտ չեն հասանելի: Այդ դեպքում ղեկավարությունն օգտագործում է առկա լավագույն տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքները կարող են տարբեր լինել փաստացի գներից, որոնք կգործեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ «պարզած ձեռքի հեռավորության» պայմանով գործարքի արդյունքում:

26 Ֆինանսական գործիքներ

26.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.7-ում:

26.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,336,505	1,512,875
Ժամկետային ավանդներ	5,632,615	5,724,458
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11,154,988	10,356,637
	18,124,108	17,593,970

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ	97,349,884	77,683,504
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	7,499,913	3,962,167
	104,849,797	82,357,971

27 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Ընկերությունը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժութային և տոկոսադրույքային ռիսկի, որոնք բխում են ինչպես գործառնական, այնպես էլ ֆինանսական գործունեությունից:

Արտարժութային ռիսկ

Ընկերությունը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Ընկերության գործարքների հիմնական մասն իրականացվում է հայկական դրամով: Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է Ընկերության վարկերից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և ՀՓԻ-ով:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Ընկերությանը ենթարկում են արտարժութային ռիսկի, նկարագրված են ստորև: Արտացոլված գումարներն իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով.

Հոդված

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	ՀՓԻ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	7,285	-	-
Ժամկետային ավանդներ	774,478	-	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	20,088	2,331	-
	801,851	2,331	-

Ֆինանսական պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	38,342,828	46,405,450	5,800,615
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,615,414	4,666,219	-
	40,958,242	51,071,669	5,800,615
Զուտ արդյունք	(40,156,391)	(51,069,338)	(5,800,615)

Հոդված

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	ՀՓԻ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Ժամկետային ավանդներ	1,490,839	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	710,915	-	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11,574	1,888	-
	2,213,328	1,888	-
Ֆինանսական պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	35,146,723	30,637,322	5,218,897
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,307,061	1,533,977	-
	37,453,784	32,171,299	5,218,897
Զուտ արդյունք	(35,240,456)	(32,169,411)	(5,218,897)

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Ընկերության զգայունությունը՝ ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի և ՀՓԻ-ի նկատմամբ դրամի 15% (2019թ.՝ 10%) աճին/նվազմանը: 15%-ը (2019թ.՝ 10%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 15%-ով (2019թ.՝ 10%):

Դրամի արժևորումը ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի և ՀՓԻ-ի նկատմամբ 15%-ով (2019թ.՝ 10%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

Հազար դրամ	ԱՄՆ դոլարի ազդեցություն	
	2020թ.	2019թ.
ԱՄՆ դոլար	6,023,459	3,524,046
Եվրո	7,660,401	3,216,941
ՀՓԻ	870,092	521,890

Արտարժույթի փոխարժեքի տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված վարկերի մնացորդներից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել Ընկերության՝ արտարժութային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլումը:

Տոկոսադրույքային ռիսկ

Ընկերությունը ենթարկվում է տոկոսադրույքային ռիսկի, քանի որ ունի հաստատուն և լողացող տոկոսադրույքներով փոխառու միջոցներ: Ընկերությունն այս ռիսկը կառավարում է՝ ապահովելով համապատասխան չափի հաստատուն և լողացող տոկոսադրույքով փոխառու միջոցներ:

Վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային և արդյունավետ տոկոսադրույքները ներկայացված են ծանոթագրություն 13-ում:

Ստորև ներկայացված զգայունության վերլուծությունն իրականացվել է տոկոսադրույքի 0.5%-ի (2019: 0.2%) փոփոխության համար: 0.5%-ը (2019: 0.2%) ղեկավարության կողմից գնահատված տոկոսադրույքի հավանական փոփոխությունն է:

Եթե տոկոսադրույքը լիներ 0.5% բարձր/ցածր (2019: 0.2% բարձր/ցածր), իսկ մյուս փոփոխականները մնային հաստատուն, ապա Ընկերության՝ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթը կնվազեր/կաճեր 308,897 հազար դրամով (2019թ.՝ կնվազեր/կաճեր 106,780 հազար դրամով):

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Ընկերությունը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Ընկերության պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից՝ ներառյալ բանկերում պահվող դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները և առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,336,505	1,512,875
Ժամկետային ավանդներ	5,632,615	5,724,458
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11,154,315	10,356,073
	18,123,435	17,593,406

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ ելնելով Ընկերության պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Բանկերում պահվող դրամական միջոցների մնացորդների և ավանդների մասով պարտքային ռիսկը կառավարվում է ավանդները տարբեր բանկերում պահելու միջոցով և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական հաստատություններում պահելու միջոցով:

Ընկերությունը շարունակաբար հսկում է հաճախորդների պարտքի հատկանիշները: Ընթացիկ պարտքային ռիսկը կառավարվում է պարբերական ժամկետային վերլուծություններ կատարելու միջոցով՝ համատեղելով յուրաքանչյուր հաճախորդի համար պարտքի սահմանաչափի որոշմամբ:

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Ընկերությունը բոլոր առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ի պարզեցված մոդելը. «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում», քանի որ այս դեբիտորները չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ:

Ակնկալվող կորուստների դրույքաչափերը հաշվարկվել են՝ հիմնվելով 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին նախորդող 48 ամսվա ընթացքում վաճառքի դիմաց ստացված վճարումների պատկերի վրա, ինչպես նաև հաշվի առնելով այդ ժամանակամիջոցում ձևավորված պատմական պարտքային կորուստները: Այս պատմական դրույքաչափերը ճշգրտվում են, որպեսզի արտացոլեն ընթացիկ և ապագային վերաբերող մակրոտնտեսական գործոնները, որոնք ազդեցություն ունեն հաճախորդի՝ չվճարված մնացորդը մարելու կարողության վրա: Ընկերությունը գնահատել է, որ ամենահամապատասխան գործոն են հանդիսանում հաճախորդների տեղակայման երկրների

համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) և գործազրկության մակարդակը, և ճշգրտում է կորուստների պատմական դրույքաչափերն այդ գործոններով պայմանավորված սպասվող փոփոխությունների չափով: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով պարտքային ռիսկի կարճաժամկետ բնույթը՝ այս մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում էական չի:

Երբ հավանական չէ առևտրային դեբիտորական պարտքերի հավաքագրումը, դրանք դուրս են գրվում (ապաճանաչվում են): Հաշիվ-ապրանքագրի ամսաթվից հետո 180 օրվա ընթացքում վճարում չկատարելը և Ընկերության հետ այլընտրանքային վճարման վերաբերյալ համաձայնության չգալը համարվում է գումարի վերադարձման վերաբերյալ խելամիտ սպասումներ չունենալու համար հայտանիշ:

Ելնելով վերը նկարագրվածից՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի, ժամկետային ավանդների և դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չեն ճանաչվել ֆինանսական հաշվետվություններում, քանի որ դրանց գումարն աննշան է (2019թ. դեկտեմբերի 31՝ զրո):

գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Ընկերությունն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Ընկերությունը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ դրամարկղում և բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Ընկերության ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Աղյուսակը պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չզեղչված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Ընկերությունը ստիպված կլիներ մարել այդ պարտավորությունները: Աղյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

2020թ.	Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	Վարկեր և փոխառություն-ներ	Ընդամենը
Մինչև 6 ամիս	6,339,009	2,675,682	9,014,691
6 ամսից մինչև 1 տարի	1,160,904	3,025,161	4,186,065
1-5 տարի	-	51,642,174	51,642,174
Ավելի քան 5 տարի	-	58,366,287	58,366,287
	7,499,913	115,709,304	123,209,217

2019թ.	Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	Վարկեր և փոխառություն-ներ	Ընդամենը
Մինչև 6 ամիս	2,388,380	1,666,166	4,054,546
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	2,224,872	2,224,872
1-5 տարի	2,304,087	27,505,964	29,810,051
Ավելի քան 5 տարի	-	71,128,930	71,128,930
	4,692,467	102,525,932	107,218,399

Ընկերությունն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը: Ընկերության դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերն էականորեն գերազանցում են անհրաժեշտ դրամական արտահոսքերը: Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերից դրամական հոսքերը պայմանագրով ենթակա են ստացման մեկ ամսվա ընթացքում:

28 Իրական արժեքի չափում

Ընկերությունը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս երեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարքների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

28.1 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց համար բացահայտված է իրական արժեքը

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները գրեթե հավասար են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Իրական արժեքը որոշվել է՝ զեղչելով համապատասխան դրամական մրջոցների հոսքերը՝ օգտագործելով նմանատիպ գործիքների համար շուկայական տոկոսադրույքը: Այս դեպքում ամենազգալի փոփոխականը զեղչման տոկոսադրույքն է: Վերը նշված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները դասակարգվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում:

29 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Ընկերությունն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունը և բաժնետերերին բավարար եկամուտ մատակարարի:

Ընկերության կապիտալը կազմված է սեփական կապիտալից, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, պահուստներն ու կուտակված շահույթը, ինչպես նաև փոխառու միջոցները, որոնք ներառում են փոխառությունները, որոնք բացահայտված են ծանոթագրություն 13- ում:

Ղեկավարությունը գնահատում է Ընկերության կապիտալի պահանջները, որպեսզի ապահովի ընդհանուր ֆինանսավորման էֆեկտիվ կառուցվածք՝ խուսափելով չափազանց մեծ լծակավորումից (լեվերիջ): Հաշվի են առնվում Ընկերության վարկերի տարբեր դասերի ստորադասության մակարդակները: Ընկերությունը կառավարում է կապիտալի կառուցվածքը և դրանում ճշգրտումներ է կատարում՝ ելնելով տնտեսական պայմանների փոփոխություններից և համապատասխան ակտիվների հետ կապված ռիսկի բնույթից: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու նպատակով Ընկերությունը կարող է փոփոխել բաժնետիրոջը վճարվող շահաբաժնի գումարը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետիրոջը, թողարկել նոր բաժնետոմսեր կամ վաճառել ակտիվները՝ պարտքը նվազեցնելու համար:

Ընկերությունը վերահսկում է կապիտալը՝ կիրառելով «զուտ պարտքի» և «ճշգրտված սեփական կապիտալի» հարաբերակցությունը.

Հազար դրամ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Զուտ պարտք		
Վարկեր և փոխառություններ	97,349,884	77,683,504
Հանած՝ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(11,154,988)	(10,356,637)
	86,194,896	67,326,867
Ճշգրտված սեփական կապիտալ		
Ընդհանուր սեփական կապիտալ	15,262,005	25,862,012
	15,262,005	25,862,012
Զուտ պարտքի և ճշգրտված սեփական կապիտալի հարաբերակցության գործակից	5.65	2.60

30 Պարտավորվածություններ

30.1 Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ

Ընկերությունը պայմանագիր է կնքել 35,608,200 հազար դրամ արժողությամբ հիմնական միջոցներ ձեռք բերելու նպատակով (2019թ.՝ 38,633,000 հազար դրամ):

31 Պայմանականություններ

31.1 Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: Ընկերությունը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև Ընկերության գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

31.2 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությունը հաճախակի ենթարկվում է փոփոխությունների, ինչը որոշ դեպքերում մեկնաբանությունների կարիք է առաջացնում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

2020թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ է մտել ՀՀ Հարկային օրենսգրքի տրանսֆերային գնագոյացման կարգավորումներին վերաբերող գլուխը, որը սահմանում է առանձնահատկություններ՝ փոխկապակցված կողմերի միջև կատարվող գործարքների վերաբերյալ, սահմանում է հարկային մարմնի կողմից այդ գործարքները վերահսկվող համարելու, ինչպես նաև դրանց վերաբերյալ ծանուցում և փաստաթղթավորում ներկայացնելու կարգը: Նշված կարգավորումների նպատակն է պարզել, թե արդյոք փոխկապակցված կողմերի միջև գործարքների ֆինանսական ցուցանիշները համապատասխանում են պարզած ձեռքի հեռավորության սկզբունքին, ինչպես նաև չհամապատասխանելու դեպքում՝ սահմանվում է դրանց ճշգրտման կարգը հարկման բազան հաշվարկելու նպատակով: Նշված կարգավորումների կիրառությունը ենթակա է հարկային մարմնի կողմից առանձին ստուգման և պահանջված փաստաթղթավորման բացակայությունը կամ ոչ պատշաճ ներկայացնելը կարող է հանգեցնել էական հետևանքների:

Օրենսգրքի նշված գլուխը պարունակում է շատ անորոշություններ, իսկ նախկինում Հայաստանի Հանրապետությունում նմանատիպ կարգավորումներ չեն կիրառվել: Արդյունքում՝ չկա նմանատիպ կարգավորումների մեկնաբանման և կիրառման բավարար փորձառություն:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

31.3 Շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Ղեկավարութունը համոզված է, որ Ընկերությունը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ Ընկերությունը շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանություններն ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

32 Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների համադրում

Ընկերության պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2020թ.	2019թ.
հունվարի 1-ի դրությամբ	77,683,504	68,401,371
Դրամային հոսքերից		
Ստացված գումար	10,170,950	12,018,212
Մարումներ	(1,853,910)	(1,642,664)
Վճարված տոկոսներ	(2,103,817)	(2,549,811)
Ոչ դրամային հոսքերից		
Պարտքի հաշվանցում	(575,780)	-
Տոկոսի հաշվեգրում	2,974,200	2,529,537
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ/վնաս	11,054,737	(1,123,141)
դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	97,349,884	77,683,504

33 Կապակցված կողմեր

Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությանը պատկանում է Ընկերության բաժնետոմսների 100%, հետևաբար բոլոր պետական ձեռնարկությունները համարվում են Ընկերությանը կապակցված: Ընկերության կապակցված կողմերը ներառում են նաև հիմնական ղեկավար անձնակազմը:

33.1 Վերահսկողություն

Ընկերությունը վերահսկվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից՝ ի դեմս ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության:

33.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Ընկերության և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ Գործարքներ	2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Բաժնետեր		
Ստացված վարկեր	1,197,773	5,295,012
Տոկոսային ծախսի հաշվեգրում	1,744,845	1,758,402
Հիմնական ղեկավար անձնակազմ		
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	94,451	85,829

Հազար դրամ	2020թ.	2019թ.

Մնացորդներ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բաժնետեր		
Վարկեր և փոխառություններ	62,871,386	57,637,427
Հիմնական ղեկավար անձնակազմ		
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	11,707	8,669